

MATERIAŁ EDUKACYJNY SPONSOROWANY

**Firma kurierska przeprasza
swoich Kontrahentów za wyciek ich danych do internetu.**

Sprawdź, jakie mogą się z tym wiązać straty i konsekwencje

 | Publicystyka

02.02.2019 WIADOMOŚCI > OPINIE > Publicystyka

OPINIE | BRUKSELA | PUBLICYSTYKA | CYPRIAN KAMIL NORWID | ANDRZEJ ZYBAŁA |

Aktualizacja: 31.01.2019, 23:25 Publikacja: 31.01.2019

Imituje ten, kto nie myśli

123RF

Andrzej Zybała

Norwid pisał o Polsce jako kraju, gdzie każda książka wychodzi za późno, a każdy czyn za wcześnie. Od XIX w. niewiele się zmieniło - pisze naukowiec i publicysta.

Wśród inteligencji brakuje ambicji, aby utrzymać się we „względnie przyzwoitej intelektualnej formie” – pisał autor „Szewców” po I wojnie światowej. Również po 1990 r. problemem stał się szybko rosnący antyintelektualizm. Dał o sobie znać już przy programowaniu transformacji ustrojowej, niepoprzedzonej głębszą dyskusją, nie mówiąc o dialogu. Liczyła się szybkość działania. Uważano, że amerykańscy doradcy wszystko świetnie rozumieją, a ich rady są bez skazy.

Dziś tę rolę odgrywa Bruksela. Jej wskazania zastępują samodzielne myślenie nad działaniami publicznymi. To nie nowość, w przeszłości popularne było powiedzenie, że wielu Polaków woli przerzucać głębsze rozważania na kogoś innego. „Chłop na księdza, lub jak dawniej dziedzica, mieszczanin na rząd, a ludzie bardziej wykształceni – na zagranicę” – pisał Julian Kaliszewski.

INSTYNKTY I STEREOTYPY

Wracając do dzisiejszych czasów, wielu reform nie poprzedzała analiza, a konsultacje społeczne były tylko formalnością. W III RP nie było świadomości znaczenia kapitału intelektualnego. Z tak skromnym potencjałem umysłowym warstwy rządzącej nie było szans na tworzenie adekwatnych koncepcji w polityce gospodarczej, społecznej itp. Pozostało imitowanie innych.

 RZECZPOSPOLITA

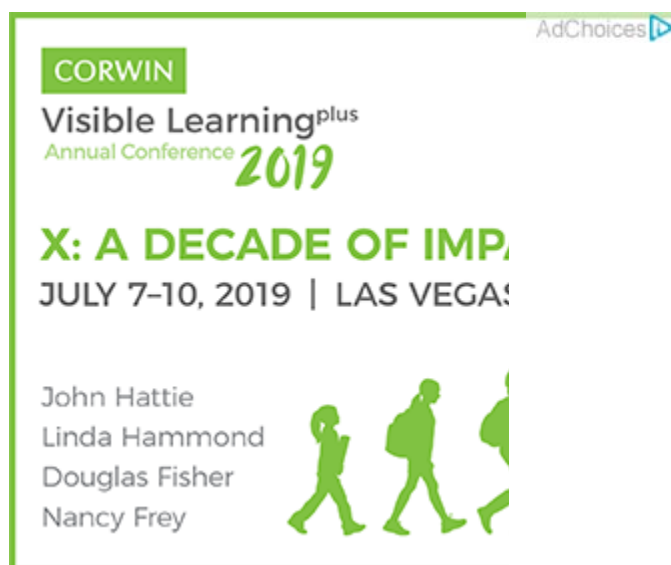
PROGRAM ROZLICZENIE ROCZNE

W łatwy i wygodny sposób rozlicz PIT z „Rzeczpospolitą”

POBIERZ ZA DARMO

W kilka lat po przełomie widać było, jak w małych miejscowościach znikają księgarnie i biblioteki. Czytelnictwo spadło na rażąco niski poziom. Media ulegały tabloidyzacji, mały nakłady tygodników. Powstawały nowe, o małym zasięgu, często uzależnione od politycznego sponsoringu. Niewiele powstało nowych ośrodków myślowych.

Nie sposób nie wspomnieć o polityce. Zwłaszcza po roku 2005 zaczął się dramatyczny proces wypłukiwania życia publicznego z intelektu. Partie polityczne odkryły siłę marketingu politycznego, który wykorzystuje instynkty i stereotypy, czyli to wszystko, co jest zaprzeczeniem myślenia. Postawiły na polaryzację, bo ta proponuje najkrótszą ścieżkę do wyrobienia

sobie „opinii”. Potencjał analityczny administracji publicznej nigdy nie był traktowany serio, dla polityków priorytetem była możliwość zatrudniania „swoich” bez względu na kwalifikacje.

Jeszcze 10–15 lat temu politycy przechwalali się pięciokrotnym wzrostem liczby studentów. Dopiero później stało się jasne, że demokratyzacja edukacji wyższej nastąpiła kosztem poziomu nauczania. Słabo przygotowani absolwenci zapełnili urzędy i firmy.

Kraje anglosaskie są dowodem, że kapitał intelektualny jest największym pojedynczym czynnikiem rozwoju. Tam rozwinęła się kultura analizy, ciekawości, badania zjawisk przyrodniczych i społecznych. To one dziś wytwarzają najwięcej wiedzy w różnej postaci, tam dostęp do wiedzy stał się najbardziej zdemokratyzowany.

SIĘ NIE MYŚLI

Warto pamiętać, że w swej historii Polska traciła dystans rozwojowy zawsze wtedy, gdy zwiększał się nasz dystans intelektualny wobec Zachodu.

Na początku XVII w. „Polska niepostrzeżenie przestaje brać udział w umysłowej twórczości Europy. Jej nieobecność naukowa i literacka wkrótce zamieniła się w nieobecność polityczną” – pisał Zenon Szpotański.

Cyprian Kamil Norwid uznał współczesną sobie Polskę za społeczność, która nie wojuje myślą, co było, jego zdaniem, naszym najcięższym grzechem. Zarzucał Polakom brak „wiary w siłę myśli” i grzmiał: „się nie myślało, nie myśliło i nie myśli”. Wygłosił też znaną frazę o Polsce jako kraju, gdzie od lat blisko stu każda książka wychodzi za późno, a każdy czyn za wcześnie. Podejmujemy pośpieszne działania, bez uprzedniego ich przemyślenia i zrozumienia. „To jedno poprawiwszy, można zbawić naród” – twierdził poeta.

2,5%¹
przez 4 miesi
na koncie oszczędności

SPRAWDŹ >

¹2,5% to oprocentowanie zmienne, obliczane w s
obowiązuje przez 4 m-ce od założenia konta. Zap
ze wszystkimi warunkami Regulaminu oferty spi
„Bonus na start”.

W dawnej publicystyce nie brakowało nigdy napomnień, że źle się dzieje ze stanem umysłowym. Dziś jakby mniej tych napomnień. Kiedyś obficie pisali o tym pozytywiści, co oczywiste, ale nawet romantycy, którzy podejrzewali rozum o najgorsze rzeczy (np. skłonność do zdrady narodowej). Wskazywali na niechęć i niezdolność do abstrakcji, rozumianej nie tyle jako spekulacja metafizyczna, ile jako analiza z wykorzystaniem ogólniejszych pojęć. Józef Gołuchowski i Bronisław Trentowski, filozofowie romantyczni, twierdzili, że nie przyjęła się u nas abstrakcyjna umysłowość. Środkiem wyrazu dla Polaków pozostaje poezja, a nie teoretyczne systemy. Aleksander Świętochowski pisał o kłopotach z posługiwaniem się ścisłymi pojęciami w myśleniu, co powoduje, że Polacy łatwo wpadają w „najmętniejsze marzycielstwo”. Dlatego tworzyli fantazje oderwane od rzeczywistości. Nie lubią bowiem liczb, obliczeń, ścisłości. Dopominał się o „rozlane szeroko światło nauki”, ponieważ tylko ono może wywołać oczekiwaną zmianę.

PUŁAPKA SAMYCH SWOICH

Są powody, aby uznać, że typ myślenia dominujący w dzisiejszej Polsce staje się coraz bardziej ludowy, to jest stroniący od racjonalnej analizy. W przeszłości warstwy ludowe dotknięte były olbrzymim zaniedbaniem

edukacyjnym. To między innymi zrodziło antyintelektualizm widoczny w szerokim społeczeństwie, które z nich przecież się wywodzi.

Józef Styk, socjolog wsi, pisze, że świat życia dawnego chłopca „nie stwarzał na co dzień konieczności myślenia abstrakcyjnego i symbolicznego”.

Myślenie miało miejsce przez pryzmat nastawienia na konkrety i sferę zjawiskową, czyli bezpośrednio dostrzegalną (przedmioty w otoczeniu).

E-PRENUMERATA Rzeczpospolitej 2019

KUP TERAZ

RZECZPOSPOLITA

ZALOGUJ

życiowych. Tym samym cechował go także ahistorycyzm, czyli niewielka skłonność do podsumowań tego, co go w życiu spotkało, i rewizji przyjętych postaw. Oczywiście zmiany umysłowe zachodziły wraz z tym, jak wieś wychodziła z izolacji. Ale długo jeszcze myślenie uznawano za „mędrkowanie”, a to nie tylko zbędne, ale i niebezpieczne, ponieważ może zagrozić spójności takiej czy innej ludowej grupy. A zatem w tej warstwie trudno byłoby powiedzieć za Kartezjuszem: „Myślę, więc jestem”, raczej „boję się, nie ufam, nie myślę, więc jestem”.

Autor jest profesorem Szkoły Głównej Handlowej, naukowo zajmuje się zagadnieniami polityki publicznej, ewaluacji, dialogu społecznego i

rządzenia publicznego. Ostatnio wydał książkę „Polski umysł na rozdrożu. Wokół kultury umysłowej w Polsce”

© Licencja na publikację

© ® Wszystkie prawa zastrzeżone

Źródło: Rzeczpospolita

Outils d'avis vidéo.

Disponible avec Vim

vimeo

En sav

REDAKCJA POLECA

REDAKCJA POLECA

Polska południowa: Cmentarzysko samolotów Europy

REDAKCJA POLECA

Skandal z wołowiną bije w polską branżę spożywczą

REDAKCJA POLECA

Nowa ŠKODA nawet 15 000 zł taniej!

SPONSOROWANE

REDAKCJA POLECA

Wyprzedaż ŠKODY. Zobacz upusty!

SPONSOROWANE

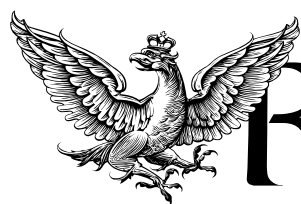
REDAKCJA POLECA

"Mięso z nielegalnego uboju w Polsce trafiło do 10 krajów"

REDAKCJA POLECA

Putin zagląda pod ziemię u polskich granic

RZECZPOSPOLITA

PRENUMERATA

OFERTA PRODUKTOWA

Gremi Media SA

Prosta Office Centre,

ul. Prosta 51

00-838 Warszawa

KONTAKT

[O nas](#)

[Kontakt](#)

[Napisz do nas](#)

REGULAMIN

[Polityka Prywatności](#)

[Cookies](#)

[Regulamin serwisu](#)

[Informacje o nadawcy](#)

REKLAMA I PRENUMERATA

[Prenumerata](#)

[Reklama](#)

POPULARNE TEMATY

MOTO: biznes, floty, ludzie, innowacje, testy

PIENIĄDZE: finanse osobiste i budżet domowy

EMERYTALNY: jak zaoszczędzić na jesień życia

ZDROWIE: rynek, terapie, lekarze, styl życia

CYFROWA: technologie, IT, telekomy, gadżety

ENERGIA NEWS: smog, czysta energia, paliwa

POLSKA 2050: stwórz z nami strategię

NEWSLETTER „Rzeczpospolitej”: zapisz się

Biznes

RZECZ O FUNDUSZACH UE

ANALIZY RZECZPOSPOLITEJ

Gospodarka

Finanse

Wojna o śmigłowce

MAPA STRONY

Kraj

Ekonomia

Prawo

Fotogalerie

Kultura

Nauka

Opinie

Plus Minus

Rzecz o historii

Nieruchomości

TV.RP.PL

Sport

Świat

Turystyka

Regiony

Polityka

PARTNERZY

E-kiosk.pl

E-gazety.pl

Nexto.pl

POZOSTAŁE SERWISY GRUPY

Kariera.pl

Kancelarie rp

Newsletter

Zapisz się do newslettera "Rzeczpospolitej"

Imię i nazwisko

Adres e-mail

ZAPISZ MNIE